

antinomier), men det er en sandhed med modifikation. Syncategoremata indeholder læren om de logiske funktorer; herunder behandler man ofte de logiske antinomier, der er knyttet til de logiske funktorer.

S. 231: Her gentages myten om, at Boetius de Dacia blev indkaldt for inkvisitoren Simon de Val. Denne myte bygger på en konstruktion, som er blevet tilbagevist af Dondaine (*Le manuel de l'inquisiteur 1230-1330. Archivum Fratrum Praedicatorum* 17 (1947), s. 186 ff.). Den sidste undersøgelse af problemet skyldes S. Skovgaard Jensen (*On the National Origin of the Philosopher Boetius de Dacia. Classica et Mediaevalia* 24 (1963), s. 232-241).

Disse kritiske bemærkninger må dog ikke overskygge bogens positive sider, som de blev fremhævet i anmeldelsens første del. Leffs bog giver os den hidtil bedste korte fremstilling af Pariser og Oxford universitetets ældste historie, og en glimrende fremstilling af een side af den doktrinale udvikling ved Oxford universitetet. Man skal blot bruge bogen, og især dens sidste halvdel, med nogen forsigtighed og skepsis over for detaljerne.

JAN PINBORG

Norges nedgang. Senmiddelalderen. Norske historikere i udvalg. Med bidrag fra danske og svenske forskere. IV. Ved ANDREAS HOLMSEN og JARLE SIMENSEN. Oslo, Universitetsforlaget, 1968. 419 s. 15 no. kr.

Som det fjerde bind »norske historikere i udvalg« har professor Holmsen og videnskabelig assistent Jarle Simensen udsendt dette om Norges nedgang i senmiddelalderen, et emne der i mere end hundrede år har optaget sindene. Den umiddelbare anledning til dette initiativ er vel nok de utilstrækkelige biblioteksressourcer, som har været en hindring for enhver universitetsundervisning, men udvalget af afhandlinger tegner samtidig den ofte meget indgående og intense debat i norsk historieforskning i skarp profil.

Bogen indledes med et udvalg af diskussionen om unionspolitikken med repræsentanter af meget forskellig type fra alle tre lande (fra Danmark Henry Bruun og Aksel E. Christensen). Dette afsnit afrundes af Johan Schreiners fastholden af (s. 97), at man ikke bør »ignorere slike trekk . . . som synes å vitne om en særnorsk politikk overfor unionskongedømmet« efter Skyum-Nielsens påvisning af, at vi ikke med sikkerhed kan afvise, at norske stormænd deltog i beseglingen af unionsudkastet 1397. Tilsvarende aftrykkes Halvdan Kohts meget anerkendende – men samtidig stadig søgende – vurdering af dr. Bruuns undersøgelse af Kalundborg-vidissen 1425, der »førte . . . unions-brevet fra Kalmar som ei levande makt inn i det politiske livet«, hvorledes dets aktuelle funktion end skal tolkes (s. 102). Debatten holdes stadig åben.

Diskussionen ledes derefter over i Norges »indre politikk og organisasjon« i senmiddelalderen; liniene føres fra Mikael Lies studier 1907 over »lensprincippet i Norden« frem til helt centrale, moderne studier som Jens Arup Seips behandling af lagmandsinstitutionen og lagtinget og Lars Hamres fremstilling af den norske ærkebispesetol i senmiddelalderen. Nedbrydningen af den selvstændige norske retsorganisation og dens grundlag i stænderorganisationen og ærkebispesædets kamp mod den hastigt voksende danske kongemagt (og dens repræsentanter) bliver her ganske naturligt hovedmotivet.

Det tredje og afsluttende afsnit behandler Norges økonomiske nedgang i senmiddelalderen med Schreiners problemstilling som centrum. Schreiners indlæg følges op af hans diskussion med Andreas Holmsen og Sverre Steen om tolkningen af tilbagegangen. Endelig aftrykkes – hvad der er værdifuldt – diskussionsindlæggene fra den nordiske historikerkongres i Bergen 1964 om ødegårdsproblemet i senmiddelalderen; den norske debat får således skandinaviske perspektiver.

Den praktiske nytte af afhandling-samlinger som denne er hævet over enhver tvivl; det kan kun skrives udgiverne til fortjeneste, at de har taget initiativet (som nok burde følges op). Men der er tale om langt mere end en retrospektiv antologi; udvalget og tilrettelæggelsen af materialet er foretaget med en meget klar fornemmelse for det pædagogiske og metodisk-didaktiske sigte. Ingen vil heller kunne rette alvorlige indvendinger mod udvalget af emner og forfattere. Man kunde om emnevalget blot notere, at diskussionen om unionskongedømmets forhold til stænderne i de første årtier af 1500-tallet kunde have været endnu mere fremtrædende; måske dette forbeholdes et senere (og uhyre ønskværdigt) bind omkring Norgesartiklen 1536?

E. LADEWIG PETERSEN

Hystoria Tartarorum C. de Bridia Monachi. Edidit et annotationibus instruxit ALF ÖNNERFORS. Kleine Texte für Vorlesungen und Übungen, 186. Berlin, Walter de Gruyter & Co., 1967. x + 44 s., 1 kort. 9,80 DM.

Da det stærkt opreklamerede værk »The Vinland Map and the Tartar Relation« var udkommet i 1965 fik selve kortet og dets inskriptioner en indgående behandling i dette tidsskrift af Finn Gad. Han påviste at kortet ikke tydede på et mere indgående kendskab til de nordatlantiske »øer« end hvad der kunne hentes i norrøne kilder, og at når udgiverne herimod påstod at det vidnede om stadig kontakt mellem Grønland og Vinland, var det udtryk for mangelfuld indsigt i norrøn litteratur og forskningen i samme, hvilket lod sig dokumentere med adskillige eksempler.

En ligeså svag filologisk fundering for udgivelsen af »The Tartar Relation« er påpeget af den svensk-fødte professor i middelalder-latin ved Freie Universität, Alf Önnersfors, og har bevirket at han nu har udsendt en rensket tekst med noter og i et format der gør den velegnet til undervisningsbrug. Desværre har omstændighederne ikke tilladt ham at ledsage teksten med en oversættelse i lighed med hans fortræffelige udgave af Tacitus' *Germania* (Stockholm 1961). *Hystoria Tartarorum* kan anbefales for sin bevidste litterære form, for sine underholdende, ofte særdeles vidtløftige oplysninger og for de kildekritiske problemer den rejser. Især er det evident at titlen i den amerikanske udgave er vildledende. Dette er ikke en førstehånds-relation om tre franciskaneres legation til Tartarerne i 1245-47, men i bedste fald en andenhåndsskildring af Tartarveldets opkomst og udbredelse.

I sin værdifulde gennemgang af »Vinlandskortet« skriver den engelske kartograf R. A. Skelton (*The Vinland Map*, s. 179): »By its delineation of Greenland . . . the map makes its strongest claim on our curiosity; and it is this feature,